

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Олександр ДАВИДОВ

29 червня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ЛОГІКА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) рівень _____

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

спеціальність _____ 051 Економіка _____

освітня програма _____ Економіка та економічна політика _____

вид дисципліни _____ Обов'язкова _____

факультет _____ Економічний _____

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
"22" червня 2023 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Юрій Мірясов**, кандидат економічних наук, доцент, доцент закладу
вищої освіти кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від "07" червня 2023 року № 12

В. о. завідувача кафедри економічної теорії та економічних методів управління

_____ **Андрій ГРИЦЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

_____ **Економіка та економічна політика**
назва освітньої програми

Гарант проектної групи (керівник проектної групи)

_____ **Юрій МІРЯСОВ**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від "21" червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

_____ **Вікторія СВТУШЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Логіка економічного розвитку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності (напряму) 051 Економіка

1. Опис навчальної дисципліни

1.1 Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є оволодіння знаннями про глибинні процеси економічного розвитку, найбільш загальні закони сходження по ступеням соціально-економічного прогресу, категорійними рядами як інструментом теоретико-методологічного пізнання сучасних економічних явищ.

Навчальна дисципліна «Логіка економічного розвитку» для здобувачів вищої освіти спрямована на формування загальних та фахових компетентностей, а саме:

- Загальних компетентностей

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, праві свобод людини і громадянина в Україні

- Фахових компетентностей

ФК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудових відносин.

ФК10. Навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ФК15. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з сучасними підходами до розуміння логіки історичного розвитку;
- навчити за різноманітними економічними явищами і процесами знаходити певні тенденції і закономірності, що їх породжують;
- дати уявлення про основні категорійні ряди, які теоретично відтворюють логіку економічного розвитку;
- навчити давати оцінку сучасним соціально-економічним процесам в контексті співвідношення їх фундаментальних і актуальних засад.

1.3. Кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни відводиться - 3 кредити ECTS.

1.4. Загальна кількість годин

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	
Семестр	
8-й	
Лекції	
20 год.	
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	
Самостійна робота	
56 год.	
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Заплановані результати навчання для дисципліни «Логіка економічного розвитку» базуються на програмних результатах навчання, визначених освітньо-професійною програмою, а саме:

ПРН5. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН22. Демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН23. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і методологія логіки економічного розвитку.

Економічна система і її структура. Економічні зміни і розвиток. Проблеми зміни економічної структури в процесі історичного розвитку суспільства. Необхідність пізнання внутрішньої логіки економічного розвитку.

Сходження від абстрактного до конкретного як метод теоретичного відтворення логіки економічного розвитку. Місце і роль дослідницьких операцій в процесі сходження від абстрактного до конкретного. Логічне відтворення конкретно-історичної системи економічних відносин. Метод сходження від абстрактного до конкретного і категорійні ряди політичної економії. Історичний розвиток економічної дійсності та закономірності відображення цього процесу в теоретичних системах.

Тема 2. Структура і логіка розвитку відносин власності. Суб'єкт, об'єкт і форма привласнення.

Продукт праці та його форми. Особливості привласнення матеріальних, духовних благ і здібностей. Користування, розпорядження та володіння. Опредметнення і розпредметнення. Відчуження, привласнення і власність. Фундаментальна і актуальна структури власності. Співвідношення економічного і правового змісту власності.

Тема 3. Структура і логіка розвитку способів виробництва.

Структура виробничих сил. Засоби виробництва та робоча сила. Знрядддева діяльність та споживання робочої сили. Праця і техніко-технологічний процес виробництва. Виробництво як форма привласнення. Власність і спосіб виробництва.

Тема 4. Структура і логіка розвитку форм багатства.

Виробничі і невиробничі фонди. Вільний, необхідний та додатковий час. Суспільно-необхідний і природньо-необхідний час. Робочий і неробочий час. Необхідна і додаткова праця і продукт. Накопичення. Історичні форми багатства.

Тема 5. Логіка і розвиток економічної структури суспільства в процесі зміни його конкретно-історичних форм.

Спільно-розділена праця як вихідне виробниче відношення. Спільно-розділена і всезагальна праця. Історичні ступені розвитку економічної структури суспільства. Розвиток і зміна основ. Загальний закон економічного розвитку суспільства.

Тема 6. Особливості сучасного етапу розвитку економічної структури суспільства. Спільно-розділена праця і спільно-розділена власність.

Загальноекономічне і специфічне в структурі конкретно-історичної форми суспільства. Основна структурно-організаційна проблема XXI століття. Класичний і інверсійний типи розвитку. Структура ринкової трансформації.

Спільно-розділена праця і спільно-розділена власність. Форми спільно-розділеної власності в аграрному, індустріальному і постіндустріальному суспільстві. Акціонерне суспільство як форма реалізації спільно-розділеної власності. Спільно-розділена власність і проблеми трансформації відносин власності в Україні.

Тема 7. Сучасні теоретичні уявлення про вартість і гроші.

Розвиток форм обміну. Історичний процес пізнання вартості і грошей. Співвідношення маржиналістських підходів і трудовій теорії вартості. Соціально-часова теорія вартості. Представницька теорія грошей. Рефлексивна теорія ціни. Внутрішні та зовнішні, власні та вчинні функції грошей. Проблема стабільності грошової одиниці та інфляція. Концепція розгорнутого таргетування стабільності грошової одиниці. Інфляційне таргетування. Грошово-кредитна політика Національного банку і економічна політика Уряду України.

Тема 8. Економічна архітектоніка і динаміка.

Поняття архітектоніки. Закони архітектоніки. Закони статички і закони динаміки. Інституційна і економічна архітектоніка. Ієрархія і мережеві структури в економіці. Глобалізація і локалізація. Ординарні, ієрархічні і мережеві блага, закономірності їх руху. Проблеми економічної архітектоніки в Україні і шляху їх рішення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с. р.	л		п	лаб.	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Логіка економічного розвитку												
Тема 1. Предмет і методологія логіки економічного розвитку	15	2	-			8						

Тема 2. Структура і логіка розвитку відносин власності. Суб'єкт, об'єкт і форма привласнення	15	2	2		6						
Тема 3. Структура і логіка розвитку способів виробництва	15	4	2		8						
Тема 4. Структура і логіка розвитку форм багатства.	15	2	2		6						
Теми 5. Логіка і розвиток економічної структури суспільства в процесі зміни його конкретно-історичних форм	15	2	2		6						
Теми 6. Особливості сучасного етапу розвитку економічної структури суспільства. Спільно-розділена праця і спільно-розділена власність	15	2	2		8						
Тема 7. Сучасні теоретичні уявлення про вартість і гроші.	15	2	2		6						
Тема 8 Економічна архітектоніка і динаміка..	15	4	2		8						
Усього годин	90	20	14		56						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Структура і логіка розвитку відносин власності, способів виробництва і форм багатства	2
2	Структура і логіка розвитку способів виробництва	2
3	Розвиток форм обміну, вартості та грошей	2
4	Логіка і розвиток економічної структури суспільства	2
5	Особливості сучасного етапу розвитку економічної структури суспільства	2
6	Економічна архітектоніка і динаміка	4
	Разом	14

5. Теми для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і методологія логіки економічного розвитку	8
2	Структура і логіка розвитку відносин власності	6
3	Структура і логіка розвитку способів виробництва	8
4	Структура і логіка розвитку форм багатства	6

5	Логіка і розвиток економічної структури суспільства в процесі зміни його конкретно-історичних форм	6
6	Розвиток форм обміну	8
7	Сучасні теоретичні уявлення про вартість і гроші	6
8	Економічна архітектоніка і динаміка	8
	Усього	56

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях.
2. Оцінка уміння вести дискусію і аргументувати свою позицію.
3. Підсумковий залік.

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Логіка економічного розвитку» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Під час вивчення дисципліни «Логіка економічного розвитку» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;
- проміжний контроль здійснюється під час усних відповідей студентів.
- підсумковий контроль проводиться за допомогою проведення заліку.

8. Методи навчання

Методи навчання поділяються на дві групи, які тісно пов'язані між собою. До першої групи методів відносяться саме такі, за якими ми спостерігаємо та вивчаємо об'єкт, що є предметом дисципліни. До основних методів першої групи слід віднести такі: загальнотеоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, методи компаративістики) та спеціальні (системний, статистичний, структурний, математичний та інші). До другої групи методів відносяться саме ті, які відображають технологію навчання. До базових методів відносяться наступні: опитування діалог, конференція, презентація, реферати, тестування. До нових методів, що здійснюються на сучасних інтернет-платформах – дискусії, наукові обзори, бліц-опитування, відео-роліки та інші.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Залік	Сума
Розділ 1												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	1				
5	5	5	5	5	5	5	5	20		60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Результати семестрового заліку:

– «зараховано» або «не зараховано», виводиться за сумою балів, набраних студентом протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного й проміжного контролю), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (заліку), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. – К. : МАУП, 2005. – 492 с.
2. Економічні суперечності глобалізації та локалізації в умовах гібридної війни та післявоєнної реконструкції. Монографія / за ред. академіка Гриценка А. А. ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – К., 2022. 636 с.
3. Загальний механізм та чинники стабілізації соціально-економічного розвитку України. монографія / за ред. академіка НАН України Гейця В. М. та академіка НАН України Гриценка А. А. ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» – Київ, 2022. 302 с.
4. Майер Дж. М. Основні проблеми економічного розвитку / Дж. М. Майєр, Дж. Е. Раух, А. Філіпенко. – К. : Либідь, 2003. – 688 с.

Допоміжна

1. Гриценко А.А. Архітектоніка економічної безпеки. – К.: Ін-т екон. прогноз., 2017. – 224 с.
2. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення: Курс лекцій. – К.: «ФДЕФ-Україна», 2010. – 572.
3. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку.- К.: Ін-т економіки та прогноз., 2009. – 864 с.
4. Філіпенко А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку / А. С. Філіпенко. – К. : "Знання України", 2002. – 190 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Джерела рекомендованої літератури;
2. Бібліотечний фонд кафедри, факультету та університету, інші наукові бібліотеки;

3. Сайти періодичних видань з економіки;
4. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. <http://www.bank.gov.ua/>
6. <http://www.worldbank.org/eca/russian/>
7. <http://www.mvf.su/>